

Itt már az érzékletes leírás fölül többről is szó van, helyesebben az érzékletes leírás nemcsak magát a tájat, magát a jelenséget hozza közelebb az olvasóhoz, hanem azt az eszmét is, amely olyanná formálta a tájat, a jelenséget, amilyennek azt az író leírta. Hangsúlyozom, nem csupán ennek az eszmének tudomásul vételéről van szó, hanem az olvasó lelkébe való beültetéséről. Ennek első lépése az, hogy a mezsgyék nélküli egybeszántott földet, a téesz földjét, a frissen mosott, most fésült leány hajához hasonlítja, ez a hasonlat nemcsak nagyon találó, hanem szívmengető villanását is adja az életnek, hiszen mindenkinek van élménye a leányhajról, az asszonyi fésülködésről. Ez az élmény a sorok olvasása után felbukkan a lélek mélyéből és magához kapcsolja az egybeszántott nagy tábla föld leírt képét.

Ugyanakkor rögtön megtölti az egész leírást a maga szubjektív melegségével, tehát felejthetetlenül a lélekbe szívja és közvetlenné teszi. A második lépés pedig az, hogy a vetőgép nem csörög-zörög, hanem »muzsikál« néha meg valósággal énekel, mint ujjongva égnekröppendő »száz és száz énekesmadár«. Ime így bomlik ki az író lelkében a modern gép hangjából új életünk szárnyaló himnusza, s így válik az olvasóban a leírt szó élménnyé.

Ez az írói módszer adja meg Szabó Pál műveinek egyéni arculatát, ez különbözteti meg minden más írótól, s ez az a képessége, amellyel páratlanul áll a magyar prózairodalomban. És nyugodtan hozzátehetjük, ezért szeretik annyira az olvasók, nemcsak Magyarországon, hanem szerte a világon.

FÁBIÁN ZOLTÁN

Olvassanak-e a gyenge tanulók?

VITAZÁRÓ CIKK

Folyóiratunk decemberi száma azzal a kérdéssel foglalkozott: *helyes-e eltiltani az olvasástól a gyenge tanulókat*. A kérdés megvitatása időszerűnek látszott. A szerkesztőséghez intézett levelekből arra lehetett következtetni, a nevelők között még számosan vannak, akik a rossz tanulót azzal büntetik, hogy eltiltják őket a könyvtár használatától. Cikünkben rámutattunk arra, hogy mennyire összeegyeztethetetlen eljárás ez a szocialista nevelés elveivel és gyakorlatával. Nem frázis, hanem igazolt valóság, hogy a könyv *tanít, nevel és szórakoztat*. Sokoldalúan fejlesztő hatásai kiegészítik és elmélyítik az iskola nevelő munkáját. Az olvasás, az irodalom megfelelő felhasználása nélkül egyetlen alapvető nevelői célkitűzés sem valósítható meg, a tanulók nem juthatnak mély, élő és igaz ismeretekhez. Nem válhatnak művelt, hazájukat szerető, érte áldozatokra kész állampolgárokká. Utaltunk azokra a lélektani hatásokra is, amelyeket az olvasás eltiltása, és maga a tilalom kiválthat a tanulóban: a tanuló szembekerülhet nevelőjével, kerülő úton szerzi be olvasmányait, dacból még kevésbé tanul.

A kérdés megoldásának helyes módjait két pontban jelöltük meg. Ezek: a tanulóval való tervszerű *egyéni foglalkozás* tanítási órákon és órán kívül; — az

iskola és könyvtár szorosabb együttműködésének megszervezése.

A kérdés felvetése széleskörű visszhangot keltett olvasóink körében. Többen hozzá is szóltak. Valamennyien egyetértnek azzal az alapvető tétellel, hogy *még a rossz tanulót is engedjük olvasni*. A tilalom nem vezethet eredményre. Szabó Károly nagycseri népkönyvtárost erről személyes tapasztalatai győzték meg. Intézkedését (a tilalmat) közönnyel fogadták ifjú olvasói. Taktikát kellett változtatnia. Érdekes, szórakoztató könyvekkel látta el még a gyengébb tanulókat is. Az eredmény valóban örvendetesnek mondható: nemcsak a tanulmányi eredmény javult meg, de még a szülők közül is sokan olvasókká váltak.

A *meceknádasdi* ált. iskola nevelőtestületét is komolyan foglalkoztatta ez a kérdés. Nekik még a ponyvaolvasás megfékezésére is gondolniok kellett. A rossz tanulás és a vadnyugati fércirodalom ellen a szervezett könyvtári munkával léptek fel. Célul tűzték ki: minden tanulóval meg kell szeretetni az olvasást. Példásan kifejlesztették a könyvtár és iskola együttműködését. A szaktanárok jól ismerik a könyvtári állományát. Tanítás közben hivatkoznak azokra a művekre, amelyekből a gyermek kiegészítheti ismereteit. Aki felelés közben ír-

dalmi forrásokra hivatkozik, jobb érdemjegyet kap. Amióta a mecseknádasdi iskola életében a könyvtár szerepe így megnőtt, a gyöngye tanulók fejlődése is észrevehetően megindult.

A gyenge előmenetelű, rossz magaviseletű tanuló olvasás iránti érdeklődése éppen az a szilárd pont, amelyre támaszkodva a nevelő befolyását kiterjesztheti a gyermekekre. *Vadász Tivadarné* tiszatényői könyvtáros egy ilyen esetről számol be. Tipikus eset ez, amikor a rossz magaviseletű és lusta diák olvasmányai hatására megváltozik. Az olvasás nemcsak leköti, hanem tudatvilágának kedvező átalakulását is sietteti.

Pedagógiai megfontolástól sugallt átmeneti korlátozások eredményesek lehetnek a tanuló fejlődésére, ha ezt megfelelő foglalkozások egészítik ki. *Rostás Lászlóné*, nagybajomi népkönyvtáros helyes pedagógiai érzékkel és mértékkel alkalmazta gyenge tanulóival szemben az olvasás átmeneti korlátozását. Tapasztalatai szerint az ilyen *figyelmeztető jellegű* korlátozás az olvasni szerető gyermekeket szorgalmuk fokozására serkenti. Alkalmazását azonban csak a tanuló egyéniségének és az olvasáshoz való vonzódásának ismerete esetén javasoljuk. A korlátozás ideje alatt a tanulóval tartunk fenn az összeköttetést. Kísérjük figyelemmel iskolai előmenetelét, egyénileg foglalkozunk vele.

Az olvasóval való egyéni foglalkozás minden könyvtáros elsőrendű feladata.

A gyenge tanulóknál az egyéni foglalkozás jelentősége még nagyobb. Megfigyelésük, érdeklődésük tanulmányozása főként a velük való közvetlen foglalkozás közben lehetséges. Ezek révén alaposabban megismerhetjük őket és így könyvtárpedagógiai módszereinket helyesebben alkalmazhatjuk. *Molnár István*, a szegedi Egyetemi Könyvtár munkatársa néhány olyan eljárást ismertet, amelyeknek az a céljuk, hogy a tanulót jobban megismerjük és irányító munkánkat tökéletesítsük. »Elemző-füzet«-e valóban értékes eszköz lehet a gyermek érdeklődésének tanulmányozására. A kölcsönzött könyveknek ismeretágangként való bevezetése kis túlzásnak tűnik. Jellemzőbb és egyszerűsebb a tanuló érdeklődéséről szerzett kép, ha a könyveket kölcsönzésük sörrendjében tanulmányozhatjuk.

Kartársaink gyakorlati munkája során szerzett tapasztalatai és nézetei méginkább megerősítették azt a felfogást, hogy helytelen a gyenge és rossz előmenetelű tanulót az olvasástól eltiltani. Éppen az olvasást, a könyvet lehet felhasználni arra, hogy a tanuló szorgalmában, magatartásában észlelhető kedvezőtlen jelenségek ellen fellépjünk. A nevelő a könyvtárosban olyan fegyvertársat találhat ehhez a törekvéséhez, akivel együtt sikerrel harcolhat a nevelés területén jelentkező hibák ellen.

DR. TÓTH BÉLA

VÁLASZ EGY SZERKESZTŐI ÜZENETRE

»A Könyvtáros« ezévi 2. számának szerkesztői üzeneteiben közzétettük Hajdu Károlyné levelét, amelyben a kékeztetői magaslati szanatórium könyvtárának szomorú állapotáról számol be. Az Egészségügyi Minisztérium Kardos Ernő főelőadó aláírásával közleményünkre a következőket válaszolta:

»A kékeztetői gyógyintézet betegkönyvtárával kapcsolatban közlöm, hogy a könyvtárban jelenleg 445 mű, 585 kötetben van meg. A könyvtár bővítéséről és a könyvek cseréléséről a Heves Megyei Könyvtár gondoskodik. A folyó évben a könyvtár 12 legújabbban megjelent művet kapott. A gyógyintézet könyvtára fejlesztésére a második negyedévben 15.000 forintot kapott, mely összegből elsősorban

az orvosi könyvtárat kell fejleszteni, de a betegkönyvtár részére is vásárolnak könyveket. A könyvtár gyenge felszerelésére való tekintettel 3500 forintot pótlólag kiutaltunk újabb könyvvásárlásra a kékeztetői gyógyintézetnek.»

Örömmel közöljük ezt a levelet, de sajnáljuk és helytelenítjük, hogy Hajdu Károlyné és nyilván még nagyon sok beteg panaszának csak egy részét orvosolták. Hajdu Károlyné azt is kérte, hogy sokkal gyakrabban és rendszeresen legyen könyvtári óra és azt is, hogy a fekvő betegeket is lássák el olvasnivalóval. Ehhez egy legalább is részben függetlenített könyvtárost tartott szükségesnek. Kár, hogy ezek mellett a kérések mellett az Egészségügyi Minisztérium szó nélkül ment el. (A szerk.)